

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 119/06-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. apríla 2006 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti H., s. r. o., so sídlom K., zastúpenej advokátom JUDr. J. F., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd rozsudkami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 SŽ 174-175/03 z 27. mája 2004 a sp. zn. 1 SŽ-o-NS 136/2004 z 24. augusta 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti H., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. decembra 2005 doručená sťažnosť spoločnosti H., s. r. o., so sídlom K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len

„najvyšší súd“) sp. zn. 7 Sž 174-175/03 z 27. mája 2004 a sp. zn. 1 Sž-o-NS 136/2004 z 24. augusta 2005.

Zo sťažnosti vyplynulo, že: „*Košický samosprávny kraj K. nám v správnom konaní rozhodnutím zo dňa 7. 5. 2003 č. spisu 192/2003/ neudelil dopravnú licenciu na vykonávanie vnútroštátnej pravidelnej autobusovej dopravy (...) z dôvodu, že nami navrhované autobusové linky sa výrazne dotýkajú oprávnených záujmov iných dopravcov a navrhované autobusové linky nespĺňajú podmienku hospodárneho uspokojenia predpokladaných prepravných potrieb obyvateľstva v zmysle § 7 ods. 2 písm. b, d a § 13 ods. 5 zákona o cestnej doprave ako aj § 11 ods. 2 a 3 vyhl. MDPaT SR č. 311/96 Z. z.*

Proti tomuto rozhodnutiu sme podali odvolanie a na jeho základe Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR ako odvolací orgán rozhodnutím zo dňa 20. 6. 2003 pod č. j. 3159-190/2003 napadnuté rozhodnutie KSK potvrdil a naše odvolanie zamietol. (...)

Svoje právo na preskúmanie zákonnosti týchto rozhodnutí sme uplatnili v súdnom konaní.

Najvyšší súd SR Bratislava rozsudkom zo dňa 27. 5. 2004 pod sp. zn. 7 Sž 174-175/03 zamietol našu žalobu, pokiaľ sme sa domáhali preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. j. 3159-190/2003 zo dňa 20. 6. 2003.

NS SR v dôvodoch rozsudku uviedol, že správne orgány vec po právnej stránke posúdili správne a vo veci aj správne rozhodli a neporušili zákon.

Proti tomuto rozsudku sme podali odvolanie. O našom odvolaní rozhodoval NS SR. Rozsudkom zo dňa 24. 8. 2005 pod sp. zn. 1 Sž-o-NS 136/2004 potvrdil napadnutý rozsudok v časti týkajúcej sa rozhodnutia Ministerstva DPaT SR zo dňa 20. 6. 2003 č. 3159-190/2003, lebo správny orgán sa riadil právnymi predpismi platnými v čase rozhodovania o žiadosti a pri rozhodovaní zohľadnil nielen oprávnené záujmy dopravcov, ale aj oprávnené záujmy verejnosti. (...)

V konaní pred NS SR sme namietali zákonnosť rozhodnutí KSK K. a Ministerstva DPaT SR ako správnych orgánov a očakávali sme, že nám NS SR zaručí spravodlivý proces. Sme toho názoru, že naše právo na spravodlivý proces bolo zo strany NS SR porušené z týchto dôvodov. (...)

KSK K. a Ministerstvo DPaT SR v čase rozhodovania o neudelení licencie dňa 7. 5. 2003 použili § 11 ods. 4 vyhl. č. 311/96 Z. z., ktorá v tej časti už bola zrušená. Nahradila ju novela č. 109/2003 Z. z. účinná od 1. 4. 2003 (...).

(...) samosprávne orgány v čase rozhodovania nerešpektovali horeuvedenú novelu vyhlášky a celé povoľovacie konanie ako aj rozhodnutie vo veci samej založili na právnom predpise, ktorý už v tej časti stratil platnosť a účinnosť.

Povinnosťou správnych orgánov bolo v zmysle novely účinnej od 1. 4. 2003 vykonať dokazovanie a vo veci zákonne rozhodnúť. Novela § 11 ods. 4 totiž preferuje opodstatnené prepravné potreby verejnosti a nie opodstatnené záujmy iných dopravcov v danom prípade SAD a. s. M.

Správne orgány v povoľovacom konaní aplikovali právny predpis, ktorý už neplatil a na základe neplatnej vyhlášky v § 11 ods. 4 založili zamietajúce rozhodnutie a rozhodné skutočnosti nezisťovali.

NS SR ako prvostupňový a odvolací súd tieto skutočnosti nemali prehliadnuť, lebo sú orgánom, ktorý v SR chráni hospodársku súťaž a má zabezpečiť zákonnosť pri povoľovaní rozhodovaní a preto zaručiť právo na spravodlivý proces. Pokiaľ sa NS SR ako prvostupňový a odvolací súd stotožnili s rozhodnutiami správnych orgánov, postupovali nezákonne, čím porušili naše právo na spravodlivý proces.

NS SR v rozhodnutiach neuviedli žiadne dôvody na základe ktorých považovali za správne použitie zrušeného právneho predpisu alebo nepotrebnosť, neúčelnosť novely cit. vyhlášky a pod. v povoľovacom konaní, prípadne prečo nebolo potrebné, pokiaľ bolo potrebné, vychádzať z novely vyhlášky, zisťovanie opodstatnených prepravných potrieb verejnosti a nie opodstatnených záujmov iných dopravcov, resp. v čom spočíva opodstatnenosť KSK K. v nezáujme o predmetné autobusové linky a zamietnutie našej žiadosti aj z tohto dôvodu. (...)

Prvostupňový NS SR pochybil po procesnej stránke pokiaľ na pojednávanie dňa 27. 5. 2004 nepredvolal nášho právneho zástupcu. (...)

Odvolací NS SR toto procesné pochybenie súdu prvého stupňa napravil tým, že nášho právneho zástupcu na pojednávanie pred odvolacím súdom predvolal, čím mu mal umožniť robiť prednesy a návrhy v zmysle ustanovení OSP.

Takýto postup nepovažujeme za správny. Odvolací súd (...) mal pre tento dôvod zrušiť napadnutý rozsudok.

Sme toho názoru, že tým došlo k porušeniu našich práv podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd publikovanej ako ústavný zákon č. 23/91 Zb. zák. a čl. 46 ods. 1 ústavy.“

Sťažovateľka na základe vyššie uvedených navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že rozsudkami najvyššieho súdu sp. zn. 7 SŽ 174-175/03 z 27. mája 2004 a sp. zn. 1 SŽ-o-NS 136/2004 z 24. augusta 2005 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, aby predmetné rozsudky zrušil a vrátil prvostupňovému súdu na opätovné konanie a rozhodnutie, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie vo výške 250 000 Sk a uložil najvyššiemu súdu uhradiť trovy konania vo výške 17 374 Sk.

II.

Ústavný súd, ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom s nestrannom súde a v prípade ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (napr. III. ÚS 199/02).

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie základných práv sťažovateľky zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny rozsudkami najvyššieho súdu ako súdu prvostupňového sp. zn. 7 Sž 174-175 z 27. mája 2004 a najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho sp. zn. 1 Sž-o-NS 136/2004 z 24. augusta 2005.

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetnou sťažnosťou sťažovateľka napadla postup a rozhodnutie najvyššieho súdu ako súdu prvostupňového, ako aj postup a rozhodnutie najvyššieho súdu, ako súdu odvolacieho. Avšak vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať postup a rozhodnutie najvyššieho súdu ako súdu prvého stupňa, pretože jeho postup a rozhodnutie preskúmal v dôsledku odvolania sťažovateľky najvyšší súd, ako súd odvolací. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k najvyššiemu súdu ako súdu prvostupňovému) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

2. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. a čl. 38 ods. 2 listiny napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho (ďalej len „odvolací súd“), ústavný súd pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). Všeobecné súdy poskytujú ochranu plynúcu z citovaného článku ústavy tak, že postupujú v konaní súc viazané procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Zo sťažnosti vyplýva, že podstata námietok sťažovateľky o porušení označených základných práv spočíva v nesprávnom právnom posúdení predmetnej veci, najmä v tom, že *„samosprávne orgány v čase rozhodovania nerešpektovali horeuvedenú novelu vyhlášky a celé povoľovacie konanie ako aj rozhodnutie vo veci samej založili na právnom predpise, ktorý už v tej časti stratil platnosť a účinnosť“* a *„prvostupňový NS SR pochybil po procesnej stránke pokiaľ na pojednávanie dňa 27. 5. 2004 nepredvolal nášho právneho zástupcu“*.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku sp. zn. 1 SŽ-o-NS 136/2004 z 24. augusta 2005 medzi inými uviedol:

„(...) predmetom konania bola zákonnosť právoplatného rozhodnutia žalovaného vo veci zamietnutia žiadosti o vydanie licencie na vykonávanie pravidelnej vnútroštátnej autobusovej dopravy.

V konaní a pri ich rozhodovaní sa správny orgán riadil právnymi predpismi, platnými v čase rozhodovania o žiadosti, lebo vychádzal zo zákona č. 168/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov aj z vyhlášky č. 311/1996 Z. z. v znení vyhlášky č. 109/2003 Z. z. Pri rozhodovaní zohľadnil nielen oprávnené záujmy dopravcov, ale aj oprávnené záujmy verejnosti. Povinnosť prihliadať na existenciu týchto záujmov podľa zákona bola uložená predovšetkým dopravcovi, ktorý o licenciu žiadal. (...)

Žalovaný skúmal podmienky pre udelenie dopravnej licencie na vykonávanie vnútroštátnej pravidelnej autobusovej dopravy na linkách T. – S., T. – V. a T. – K. – V. z hľadiska záujmov verejnosti, aj z hľadiska záujmov ostatných dopravcov, tak, ako mu to ukladá zákon. Zistil, že žalobca zákonné podmienky pre udelenie licencie nespĺnil, lebo

podľa jeho názoru sa žalobcom navrhnuté dopravné linky výrazne dotýkajú oprávnených záujmov iných dopravcov a nespĺňajú podmienky hospodárneho uspokojenia predpokladaných prepravných potrieb obyvateľstva z dôvodu časovej aj traťovej zhody vykonávania autobusovej dopravy s autobusovou dopravou iného prepravcu. Skutočnosť, či za takýchto okolností žalovaný udelí dopravnú licenciu aj inému, ako doterajšiemu prepravcovi je vecou úvahy správneho orgánu a súd nemá právomoc do takéhoto jeho uváženia zasahovať s výnimkou prípadov, kedy by správna úvaha bola v rozpore s obsahom spisov, alebo so zásadami logického myslenia. Takéto pochybenie však v postupe správneho orgánu zistené nebolo. Zo žiadnych dokladov nevyplýva, že potreby verejnosti vyžadujú zriadenie nových dopravných liniek, a že doterajšia pravidelná hromadná doprava nepostačuje a záver žalovaného, že z preverenia momentálneho využitia dopravných prostriedkov na rovnakých trasách a v rovnakých časových polohách iných dopravcov je dostatočne zabezpečená preprava osôb bez potreby zvyšovania dopravnej ponuky. Nemožno preto žalovanému vytýkať, keď takéto a obdobné okolnosti, na ktoré bol povinný poukázať žalobca, neprihliadol.

Nepochybil preto súd prvého stupňa, ak napadnuté rozhodnutia žalovaného považoval za vecne správne a keď žalobu, ktorou sa žalobca domáhal jeho zrušenia, zamietol.

Rovnako, ako súd prvého stupňa, aj odvolací súd zastáva právny názor, že žalovaný dostatočne zistil skutočný stav veci a na jeho základe vyvodil správny právny záver. Hoci je dôvodná námietka žalobcu, že jeho právny zástupca nebol predvolaný na pojednávanie 27. mája 2004, nemá toto procesné pochybenie súdu vplyv na vecnú správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa, lebo ho odvolací súd napravil tým, že právneho zástupcu žalobcu na pojednávanie pred odvolacím súdom predvolal a umožnil mu robiť prednesy a návrhy v zmysle ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, čím zabezpečil, aby žalobcovi nebola odňatá postupom súdu možnosť konať pred súdom. (...).“

Podľa názoru ústavného súdu právny názor odvolacieho súdu o aplikovanom právnom predpise v danej veci, ako aj o nepredvolaní právneho zástupcu sťažovateľky na pojednávanie pred prvostupňovým súdom je zdôvodnený vyčerpávajúcim a ústavne konformným spôsobom, odvolací súd na zásadné námietky sťažovateľky zaujal ústavne

relevantné stanovisko. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolací súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné odvolanie sťažovateľky považovať za neodôvodnené a napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdiť.

V každom prípade tento postup odvolacieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci odvolacieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánom zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor odvolacieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad odvolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

3. Sťažovateľka namietala aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, nevyplýva žiadna možnosť porušenia uvedeného základného práva, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a sťažovateľka, ktorá je v konaní pred ústavným súdom zastúpená advokátom, teda kvalifikovaným právnym zástupcom, neuviedla žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o porušení jej práva na súdnu ochranu. Sťažovateľke súdy neodopreli spravodlivosť, ibaže jej návrhu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu žalovaného v danom prípade nevyhoveli. Ústavou zaručené právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy pritom neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho

ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým procesným návrhom účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96). Preto bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. apríla 2006